

Agerdyrkningsberetning.

(Fra den sidste Halvdeel af Mai.)

Efter den vedvarende og strenge Vinter havde Mange iaar haabet et tidligt Foraar, det er imidlertid ingenlunde gaaet i Opfyldelse. Foraaret er iaar indtraadt seent og Nattefrosten har været streng og vedvaret længe. Endnu den 10de Mai faldt i Jylland et flere Tommer tykt Lag Sne, og stillestaaende Vand var flere Morgener ved den Tid bedækket med et Iislag. Først mod Midten af April var det, selv paa velafgravede Jorder, muligt at begynde Markarbejderne, saaledes at Landmanden i den usædvanlig lange Tid af fem Maanedes, nemlig fra Midten af Novbr. til Midten af April, med Undtagelse af en kort Periode i December, har været forhindret fra at komme i Jorden. Vegetationen er derfor endnu meget langt tilbage for hvad den ellers pleier at være paa denne Aarstid; dog har det milde Veir, der, om ogsaa med nogen Afbrydelse, er indtraadt i Slutningen af Maanedes, oplivet Alt i en mærkelig Grad, og man tør vente, at Vegetationen, der saalænge har været tilbageholdt, vil med de indtraadte gunstige Veirforhold udvikle sig saameget hurtigere.

Vintersæden, der ialmindelighed ikke blev saaet tidlig i sidste Efteraar, var da Frosten indtraadte endnu ikke meget udviklet; dækket af Sne leed den Intet af den strenge Vinter før henad Foraaret, da Sneen gik for tidlig bort fra de høiere

liggende Dele af Marken og blev liggende for længe i Lavninger og ved den nordlige og vestlige Side af Hækker; mange Steder gif derved Rugen ganske bort, og det silbige, kolde og tørre Foraars og den vedvarende Nattefrost var ingenlunde stiftet til at fremme Vintersædens Udvikling, og endeel, skjøndt ikke meget, maatte ompløies. Rugen er mindst lovende, den er næsten overalt tynd og spids, og vil i ethvert Tilfælde blive fort i Straaet, Udseendet har imidlertid forbedret sig væsentligt i den sidste Deel af Maanedens ved den indtraadte Regn og Varme; om Hveden kan man endnu intet Afgjørende sige, den kan som bekjendt forbedre sig overordentlig under gunstige Veirforhold, og der synes endnu Intet til Hinder for at Hvedehøsten kan falde meget heldig ud; Rapsen synes ialmindelighed ret godt at have overstaaet Vinteren. Den Plage man ifjor hørte fra mange Landmænd, at nemlig Culturen ikke bar Frugter, idet den middelmaadig drevne Jord gav ligesaa gode eller bedre Afgrøder end den velbevne, hvor Sæden for tidlig gif i Leie, vil ikke kunne høres i dette Aar; ved Vintersædens Behandling er enhver Mangel bleven straffet. Silbig Saaening, mindre vel bearbejdet Jord, Mangel paa Vandafledning eller Gjødningskraft har iaar overalt medført synlige Følger, og selv i de Egne, hvor Vintersæden staaer meest tilbage har den paa de velbehandlede Jorder i det Hele et tilfredsstillende Udseende.

Jordens Foraarsbehandling begyndte seent, og da Efteraarsploiningen pludselig var afbrudt fandtes endeel Stubjord, som endnu ikke var pløiet. Foraarstiden har derfor været travl, og Jorden har ikke været særdeles beqvem at bearbejde trods Frostveirets Indflydelse, den var kold og tung og afgav vanstelig Vinterfugtigheden paa Grund af Nattefrosten og den lave Temperatur; dog understøttede det tørre Veirlig Arbejdet Fremgang, og for dem der gav Tid var det muligt at faae al Sæden godt i Jorden. Paa enkelte Steder var man færdig med Tilsaaning midt i Maanedens, men ialmindelighed først i Ugen før Pintse. Sæden er ialmindelighed kommen godt og jævnt op begunstiget af det gode Veir i Slutningen af Maanedens;

fun hvor man har saaet for tidlig kommer Ufrugtet temmelig stærkt frem imellem Sæden. Enkelte Steder af Landet er man imidlertid endnu langt tilbage, i Thy var saaledes endnu den 22de kun en ringe Deel af Vaarsæden neblagt og paa den nordlige Deel af Bornholm kunde man først begynde at pløje den 18de og ventede ikke at blive færdig med Saaeningen før midt i Juni.

Drainingen har i dette Foraar vist sine gode Virkninger, idet Vintersæden paa draineede Jorder er lovende og Foraarsbehandlingen i høi Grad har været lettet, Jorden var beqvem til Foraarsarbejde kort efterat Frosten var ophørt, og man var istand til at saae Byg paa disse Jorder allerede i den sidste Uge af Aprilmaaned. Vi have endnu ikke modtaget fuldstændige Efterretninger fra alle Dele af Landet angaaende Underdrainingsens Virkninger paa Jordsmonnet, men paa de Steder af Sjælland og Falster, hvor vi have havt Leilighed til at iagttage de draineede Jorder, har Underdrainingen havt en saa velgjørende Indvirkning paa Jorden, og saa vel overstaaet alle de Ulemper, som den strenge Frost og Tøbruddet kunde medføre, at vi troe at kunne sige, at Drainingen har staaet sin Prøve saa godt, at den overalt maa opfordre til Efterligning.

Kløveren har overalt overstaaet Vinteren godt; den er imidlertid jaaveljom Græsset først seent kommen til Udvikling, og det er egentlig først i den sidste Uge af Maaneden at der ret er kommen Vært deri. Jalmindelighed er Dvæget først kommen paa Græs i de sidste Dage af Maaneden.

Huusdyrenes Sundhedstilstand er god over hele Landet, Kastning hos Køerne har ikke været hyppig; paa enkelte Steder ere derimod mange af de nyfødte Kalve døde, dog især paa større Gaarde, hvor det ikke omhyggeligt nok er paaæet, at de spæde Kalve erholde Melken af de Køer, der sidst have kælvet. Blandt Gaarene har der paa flere Steder af Ringsjøbing og Viborg Amtet hersket stor Dødelighed, men i de andre Dele af Landet er ogsaa Sundhedstilstanden mellem

Faarene god. Blandt Heistene har ingen almindelig Sygelighed hersket.

Udbyttet af Meierierne har været mindre end sædvanligt. Bistnok avledes der forrige Aar meget Foder, men Straaet har, som man maatte vente af den yppige Vært og megen Leiesæd, været udvovt og kun lidt nærende, Høet er gaaet tidligt med og paa Kjørnen har man sparet paa Grund af de høie Sædpriser; da imidlertid ogsaa Meieriprodukterne have været i usædvanlig høi Pris tør man antage at Kjørnefodring iaar har betalt sig ligesaagodt som sædvanligt. Den lange Tid, der er hengaaet inden Ovæget har kunnet komme paa Græs, har ogsaa bidraget til at formindste Meieriudbyttet, thi enhver Landmand veed, hvor vanskeligt det er, selv med en stærk Fodring, at holde Kjerne ved fuld Malkning, naar de maa holdes længe paa Stald om Foraaret med tørt Foder. Der er iaar overalt i Landet paa Grund af de særdeles høie Ovægpriser bleven tillagt langt flere Kalve end sædvanligt, hvilket ogsaa har bidraget til at formindste Meieriprodukternes Mængde.

Studefeedning har just ikke i Jylland fundet Sted i noget stort Omfang paa Grund af de høie Sædpriser og det dyre Indkjøb af magre Kreaturer; det har derfor meest været indskrænket til Brænderier, Møller og enkelte større Gaarde. Affætningsforholdene have hidtil ikke været heldige i dette Foraar, og Studefeedningen har derfor ialmindelighed ikke vilst sig lønnende, hvad der er at beklage, da Lyften dertil er tilstede i høi Grad; men Feedning med Rodfrugter kan ikke ret komme i Gang af Mangel paa Hænder til Dyrkningen, og Sæd har i de sidste Aar ikke med Fordeel ladet sig anvende. De Stude, der iaar ere fedede, roses ialmindelighed at have været i meget god Stand. Svinefeedning efter en større Maalestof end tidligere udbreder sig endel navnlig paa Øerne, og synes at affaste god Fordeel.

Huusdyrenes Fodertilstand er ialmindelighed kun middelmaadig. Den strænge Vinter og paa sine Steder Vandmangel har i Forbindelse med Foderets mindre nærende Bestaf-

senhed og en sparsommelig Anvendelse af Kraftfoder gjort, at Dvæget er sat tilbage i Gulb. Paa ikke faa Steber er Foderet ogsaa gaaet med, og man har været nødt til at sætte Dvæget tidligere paa Græs end det var ønskeligt.

Folkemangelen er paa mange Steber i Jylland og Nordflævig bleven afhjulpen eller idetmindste formindsket ved en stærk Indvandring af svenske Tjenestefolk. Derimod begynder man nu at høre Klager fra Verne over Mangel paa Folt, endssjøndt Tilgangen af fremmede Arbeidere baade der og i Jylland har været betydelig; foruden de svenske Karle og Piger har man Prostiere til Gravning, Lippe- og Detmoldere til Teglværkerne og Hannoveranere til Tørvestjæring, og Antallet af disse udgjøre flere Tusinde. Culturen stiger imidlertid i et endnu større Forhold, da de Capitaler der i de sidste gunstige Aar ere komne i Landmændenes Hænder søge Anvendelse, og de høie Priser opmuntre til at forøge Produktionen. —

Som et Beviis paa den Interesse, der nu vises Tillægget, skulle vi anføre Udsalbet af Auktionen paa Gundersløvholm den 29 Marts over Tillægskalve, Aarstyre og Griise af engelsk Race. Ved denne udbragtes nemlig:

31 Oviekalve, hvoraf kun een var født i Februar, de andre i Marts og tildeels kun nogle faa Dage gamle, til 415 Rdl., altsaa i Gjennemsnit til 13 Rdl. 2 Mk. Stykket. En lyserød Kalv 24 Dage gammel betales med 45 Rdl. 3 Mk.

22 Tyrefkalve til 273 Rdl., altsaa i Gjennemsnit 12 Rdl. 2 Mk. Stykket. Disse vare af forskjellig Alder, den ældste født den 20 Januar, den yngste den 26 Marts. Den høieste Priis 37 Rdl. betales for en rød Kalv født den 20 Januar.

8 Aarstyre til 457 Rdl., altsaa i Gjennemsnit 57 Rdl. 1 Mk. Stykket. Den høieste Priis 86 Rdl. betales for en mørkerød Tyr født 30 Januar 1854; for 2 andre fødte 29 Januar og 11 Marts 1854 betales 75 og 71 Rdl.

14 Griise fra 6 Uger til 7 Maanedes gamle til 343 Rdl., altsaa i Gjennemsnit 24 Rdl. 3 Mk. Stykket; en engelsk Orne

født i August betales med 38 Rdl. og en Søe af samme Kuld med 39 Rdl.

Udfaldet af denne Auktion maa ansees for meget glædelig; thi først naar Opdrætterne af gode Tillægsdyr finde Paaftjonnelse for deres Dygtighed og Flid, kan man vente at Dvægtillægget kommer i den oplyste Landmands Haand, og bringes til en saadan Udvikling, som vore Fornødenheder kræve.

Beretningerne fra de forskjellige Dele af Landet ere temmelig overeensstemmende.

I det nordlige Sjælland var man i Almindelighed færdig med Saaningen den 20de Mai, og Foraarsfæden er overalt kommen godt i Jorden og spiret godt, men man venter, som overalt i Landet, en sildig Høst.

Blandt Hestene har der været nogen mere Sygelighed end sædvanlig, navnlig megen Dværke og Halsbetændelse, som Følge af det ublide Foraar.

Fra Holbæk Amt berettes, at Alsøesfor Lunn paa Knabstrup vil indrette et Stutteri for den i Sjælland meget anseete Knabstruprace. De hvide Priser paa Heste, der i de sidste Aar næsten have fordoblet sig, maa ogsaa henlede Landmandens Opmærksomhed paa Hesteopdrættet, og det er os bekjendt at flere dygtige Landmænd i dette Foraar have anskaffet sig Følhopper for idetmindste forsøgsviis selv at tillægge endeel af de Heste, som de bruge.

I det sydlige Sjælland synes Rugen bedre at have overstaaet Vinter- og Foraarskulden end andre Steder i Landet. Paa drainede Jorder gik Foraarsarbeidet godt fra Haanden; paa Gjeddesdal saaes Græs den 20de April og den 7de Mai det sidste Byg.

Fra Slagelseegnen klages over Følkemangel; for at faae de nødvendige Arbeidere har man været nødt til at forstrive svenske og tydske Følk.

Paa Samsø var paa ganske enkelte Undtagelser nær Nedlægningen af Aarsfæd endt den 10de Mai.

Til Forbedring af Dvægstammen har man i den sidste halve Snes Aar anvendt Ayrshiretyre, og; derved bragt det til at man nu har $\frac{3}{4}$ Blod. De ere bedre byggede og have viist sig mere mælrige end Dens almindelige Dvæg, saa at man er meget tilfreds med Udfaldet af Krydsningen, og beklager kun, ikke ogsaa at have faaet ægte Ayrshireqvier, hvorved Maalet hurtigere kunde have været naaet.

Fra Lolland, Falster og Møen meddeles at den hvide, skotste Hunterskæde næsten ganske er gaaet bort, medens den røde og gule Hæde godt har gjenngaet Vinteren. I de

foregaaende Aar med mild Vinter og Foraar var den hvide Hvede lyffedes fortrinlig, gav et stort Udbytte, havde et jnuft Udseende og betydelig Vægt, og var derfor af mange Landmænd i sidste Efteraar udjaaet i større Quantiteter. Den er imidlertid et nyt Exempel paa hvor forsigtig man maa være med Indførelsen af fremmede Kornprover; alle Afsarterne af vore almindelige Kornsorter ere fremkomne under iæregne klimatiske og locale Forhold. Overføres de til fremmede Steder ville de ikke alene i Reglen udarte efter nogen Tids Forløb, men ogsaa være underkastet mange Uheld, som de acclimatiserede Arter undgaae. Til forskjellige Tider har man hos os forsøgt at indføre hvide Hvedearter, og de ere ofte i en Arrække lyffedes godt; indtræffer imidlertid et uheldigt Aar ødelægges de, og Landmændene vende efterhaanden tilbage til de mere ere Sorter. En af de faa engelske Sædarter som hos os har fundet almindeligere Udbredelse er Chevalierbygget, og selv dette er dog mange Steder i Landet forsøgt, og man er igjen kommet tilbage til det almindelige Byg.

Fra Galster fremhæves de drainede Jorders lette Behandling fremfor de ubrainede og man var iaar i det særegne Tilfælde at kunne saae Byg paa de drainede Jorder, før man var istand til at saae Grter paa de ubrainede.

Fra Fyen, Langeland og Laasinge have vi intet Særegent at berette. Foraarsbehandlingen, navnlig paa de Steder, hvor man pløier to Gange til Byg, var langsom; dog var man ialmindelighed færdig med Nedlægningen af Vaarsæden den 20de Mai. Rapsen tegner ialmindelighed godt, kun paa enkelte Steder, hvor den var saaet meget tidlig og for tykt, er den gaaet bort, Hveden er ogsaa lovende, men over Rugens Udseende flages meget.

I Bentshøvel var man, da den meste Havrejord ikke blev omploiet i Efteraaret, først istand til at saae Havre i Begyndelsen af Mai, og med Bygsaaeningen ventede man først at blive færdig i Slutningen af Maaneden. Vintersæden staaer efter Omstændighederne ret godt, og Rapsen er meget lovende. Da Gaasetillægget ikke er ubetydeligt i Bentshøvel, og en ikke uvigtig Indtægtskilde, navnlig for Huusmændene, er det beklageligt, at det iaar er aldeles mislykket, idet Gæslingerne næsten overalt døde faa Dage efterat være komne ud af Egget. Den strænge Vinterfrost har paa adskillige Steder fremkaldt Vandmangel, der har indvirket skadeligt paa Kreaturenes Huld og Melkeudbyttet.

I det vestlige Sylland staaer Rugen godt paa sandmulde og tørre Jorder, paa lerede og kolde Jorder er den der-

imod meget tynd. Man var endnu ikke ganske færdig med Havrefaaeningen den 17de Mai, og Bygsaaeningen (særradet) var neppe begyndt; Travlheden ved Foraarsarbeidet har staaet den svenske Harve større Udbredelse end i noget tidligere Aar. I Thy var man saa langt tilbage, at indtil den 22de var kun meget lidt saaet. Paa enkelte Steder af Ringkjøbing Amt har der vist sig Lungetæring mellem Dvæget, dog ikke smitsom, derimod ere Faarene paa flere Steder aldeles uddøde, og Vand- og Leverflyndere have frembragt større Dødelighed mellem Faar og Lam, end man nogenstinde tidligere erindrer. Man er meget glad over de svenske Tjenestefolk, der ere komne, hvorved Folketrangen bliver lidt mindre følelig. Lønningen har naaet en hidtil ukjendt Høide i det vestlige Jylland; jydsk Karle forlange alene for Sommeren 60—80 Rd. og Piger 30—40 Rd.

Fra det østlige Jylland berettes, at skjøndt Foraaret kom silbigt, var dog Jorden tidlig tør, da der ingen Regn faldt fra Vinterens Ophør til den 10de Mai, men beqvem for Saaeningen blev den ikke før langt ind i Mai. Der har derfor været stor Forskjel i Saaetiden, idet Nogle allerede vare færdige med Bygsæden i den første Uge af Mai, og Andre først i Ugen før Juntjen; i den tidligsaaede har der vist sig en Mæsse Ufrugt. Over Vintersæden høres mange Klager.

I Nord- og Mellemflesvig var indtil den 20de Mai kun undtagelsesviis saaet Byg. Foraarsarbejderne hæmmes meget ved de flodjæde Algerdyrkningssredskaber, som kun meget langsomt vige Pladsen for de bedre, og ved at man næsten overalt plover til Gange til Byg. Udvandringen til Australien synes nu at være i betydelig Aftagen, og Ankomsten af en del svenske Tjenestefolk har ogsaa der formindsket Folketrangen.

Paa Bornholm er man meget langt tilbage med Baararbeidet; den 19de Mai var paa mange Steder endnu Intet saaet. Vintersæden er som i det øvrige Land, men Dvægets Godertilstand er simpel, da det næsten kun fodres alene med Halm, og Uddyttet har som Følge deraf ogsaa været ubetydeligt.

Beretningen fra det sydlige Skaane er meget overensstemmende med hvad der gjælder om vore egne Forhold. Man er noget mere tilbage der med Foraarsbearbejdningen end i Sjælland, og venter først at blive færdig med Saaeningen sidst i Mai eller først i Juni.